

GAUDEAMUS

Životní jubileum profesora Šturmy

V pátek 21. července oslaví šedesáté narozeniny dlouholetý člen naší redakční rady *prof. JUDr. Pavel Šturma, DrSc.* Jubilant je významný představitel nauky mezinárodního práva veřejného, přes tři desetiletí je vědeckým pracovníkem Ústavu státu a práva AV ČR a také jedním z profesorů činných na katedře mezinárodního práva Právnické fakulty Karlovy univerzity; katedru ostatně donedávna vedl.

Pavel Šturma absolvoval studia na Karlově univerzitě ve dvou oborech. Nejprve vystudoval právo na právnické fakultě, kde, jak sám uvádí, ho již ve druhém ročníku studia přivedl k zájmu o mezinárodní právo veřejné *Čestmír Čepelka (1927–2022)*. *Šturmův* učitel – tehdy ještě docent, známý svou náročností, objevil u svého studenta jeho talent, a oceniv jeho cílevědomost a píli, pomáhal nadání rozvíjet. Mezi oběma, jak napsal *profesor David*, vznikla „*prospěšná a plodná symbióza bez falešných tónů*“. *Šturma* se záhy stal *Čepelkovým* nejbližším spolupracovníkem. Společně vytvořili některá díla, včetně úspěšné a opakovaně vydávané učebnice *Mezinárodní právo veřejné* (první vydání Praha: Eurolex Bohemia, 2003). Jubilant si *profesora Čepelky* vážil. Editoval poctu svému učiteli vydanou v roce 2007 Karlovou univerzitou k jeho osmdesátým narozeninám pod názvem *Právní následky mezinárodně protiprávního chování*.

Studium na právnické fakultě *Šturma* ukončil státní závěrečnou zkouškou úspěšně složenou ve čtvrtek 20. června 1985. Ještě téhož roku dosáhl na titul doktora práv po obhajobě kvalifikační práce nazvané *Pojem jus cogens v mezinárodním právu*. Posléze studoval filosofii a ekonomii na filozofické fakultě s absolutoriem v roce 1992. V Ústavu státu a práva tehdejší ČSAV byl od roku 1986 interním aspirantem. Ve středu 27. června 1990 zde obhájil kandidátskou disertační práci *Mezinárodní odpovědnost za škodlivé následky činností nezakázaných mezinárodním právem*. Dílo bylo příznivě hodnoceno jako odvážné řešení nové problematiky, dosud v domácí literatuře opomíjené (*Právník*, 1990, CXXIX, s. 1152). Krátce na to si *Šturma* rozšířil internacionalistickou kvalifikaci, když v roce 1991 získal *certificat de recherche approfondie* (CRA) úspěšným studiem na Univerzitě Paris II (Institut des Hautes Etudes Internationales) a obhajobou kvalifikační práce *La responsabilité en dehors de l'illicite en droit international économique*. Po stáži v Radě Evropy byl *Šturma* v letech 1993 až 1995 činný v sekretariátu OSN ve Vídni.

Navrátiv se z Vídně, začal jubilant působit především na své *alma mater*, kde pracuje dosud. Souběžně je zaměstnán v Ústavu státu a práva AV ČR, aktuálně přes dvacet let jako vedoucí vědecký pracovník. Na právnické fakultě i v Akademii zastával rovněž různé významné funkce: zde je např. řadu let činný jako předseda komise pro obhajoby disertací v oboru právo, na fakultě působil mj. na pozici proděkana pro vědu, výzkum a ediční činnost. Na Karlově univerzitě se krátce po nástupu habilitoval na základě spisu *Kontrola drog a potlačování nedovoleného obchodu s nimi v mezinárodním právu* (Praha: Univerzita Karlova, 1996). Šest let poté byl v roce 2002 jmenován profesorem. V roce 2001 získal ve svém oboru doktorát věd na základě práce *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinců podle mezinárodního práva* (Praha, Karolinum, 2002). V průběhu dosavadního působení v akademickém světě pobýval na větším počtu zahraničních univerzit od New Yorku po Astanu. Při těchto aktivitách, jakož i při vystoupeních na zahraničních konferencích

v Mexico City, Paříži, Washingtonu, Moskvě, Frankfurtu, Varšavě, Jeruzalémě a jinde, uplatnil *profesor Šturma* kromě odbornosti rovněž významné jazykové znalosti. Ty ostatně využil a využívá také jako rozhodce Stálého rozhodčího soudu v Haagu, při členství ve vědeckých společnostech zaměřených na mezinárodní právo a v redakčních radách zahraničních časopisů i při činnosti pro evropské a jiné nadnárodní instituce.

Již výše byla zmínka, že *Pavel Šturma* pracoval už v devadesátých letech pro OSN. Od roku 2012 byl činný jako člen Komise OSN pro mezinárodní právo (UN-International Law Commission), kam byl 17. listopadu 2011 zvolen Valným shromážděním OSN jako třetí reprezentant našeho státu v pětapadesátileté existenci komise. Na 71. zasedání komise 29. dubna 2019 byl zvolen jejím předsedou. V obou případech šlo o nepřehlédnutelné úspěchy a významné mezníky *Šturmovy* kariérního růstu.

Za své působení v oblasti mezinárodního práva získal *Šturma* různá ocenění včetně francouzské *Médaille de chevalier de l'ordre national du Mérite*.

Jubilant je autorem, spoluautorem nebo editorem většího počtu knih. Databáze Národní knihovny jich eviduje přes sedmdesát. Z publikací, které *Pavel Šturma* stvořil samostatně, uvedme ve sporém výběru kromě již zmíněných alespoň *Úvod do evropského práva ochrany lidských práv* (Praha: Karolinum, 1994), *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv* (Praha: C. H. Beck, 1999) nebo *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů* (Praha: Linde, 2008). Jako spoluautor měl podstatný podíl na dalších dílech vniklých v součinnosti například s *Čestmírem Čepelkou*, *Vladimírem Balašem*, *Veronikou Bílkovou* nebo zatím naposledy společně s *Milanem Lipovským*, pokud jde o kolektivní monografii *The Crime of Genocide: Then and Now: evolution of a crime* (Leiden–Boston: Brill, 2022) editorsky připravenou k sedmdesátému výročí vstupu Úmluvy o zabránění a trestání zločinu genocidia v platnost. Nejen tato kniha ilustruje, že *Šturma* nepublikuje jen v českém prostředí. Zejména jeho zahraniční práce zvyšují jubilantova referenční data ve *Web of Science*. Vzhledem k tomu je zmiňován při hodnocení vědecké činnosti Univerzity Karlovy a jejích součástí mezi sedmi předními autory právnické fakulty.

Nejedna ze *Šturmových* prací nalezla na stránkách *Právníka* svého recenzenta. O *Úvodu do evropského práva ochrany lidských práv* napsal *Dalibor Jílek*, že jde o „*hutný úvod*“ do předmětné látky a „*obsažné pojednání, které chybělo*“ (1994, CXXXIV, s. 727 a násl.). Konstatování potvrzuje, co zaznělo už v souvislosti s jubilantovou kandidátskou prací, totiž *Šturmovu* zásluhu otevírat a odborné veřejnosti zpřístupnit nová témata, tuzemskému prostředí více méně neznámá. Na tento aspekt poukázala také *Monika Pauknerová* v recenzi na *Balašův* a *Šturmův* manuál *Kurs mezinárodního ekonomického práva* (1994, CXXXCII, s. 439 a násl.). O *Čepelkově* a *Šturmově* učebnici *Mezinárodní právo veřejné* napsal *Vladislav David*, že jde o dílo „*skvělé, výjimečné [...], které nemá u nás obdobu v tomto oboru a které by se směle mohlo přirovnávat ke světovým učebnicím*“ (2009, CXXXXVIII, s. 343 a násl.).

Profesor Šturma není jen aktivním členem redakční rady *Právníka*. Působil nebo působí v redakčních radách odborných časopisů, jak domácích, z nichž uvedme alespoň *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica* a náš sesterský *The Lawyer Quarterly*, tak i zahraničních, včetně exotické *Revista Colombiana de Derecho Internacional*.

S *Právníkem* je jubilant spjat už třicet osm let. Jeho prvním příspěvkem v našem časopise byla recenze *Rešetovovy* monografie o boji s mezinárodními zločiny proti míru a bezpečnosti (1985, CXXIV, s. 1130 a násl.). V následujícím ročníku to již bylo pojednání nazvané *K otázce určování kogentnosti pravidel mezinárodního práva*. Poté následovaly

další stati, recenze a zprávy z vědeckého života, jichž se za necelá čtyři desetiletí nasčítalo pětasedmdesát. Zatím poslední, uveřejněná v tomto čísle, věnovaná donucovacím opatřením podle mezinárodního práva, dokládá, že se *Pavel Šturma* opakovaně zaměřuje na problematiku s aktuálním přesahem.

Jubilant se přirozeně nezajímá jen o mezinárodní právo. Jak se nedávno zmínil v jednom z rozhovorů, rád podniká výlety, jezdí lyžovat, s potěšením navštěvuje divadla a koncerty. Posteskl si, že se snaží číst i jinou literaturu než odbornou, třebaže na to měl v mládí víc času. Poznamenal také, že sem tam vyrazí s přáteli na degustaci dobrého vína. K tomu se *Pavlu Šturmovi* i jeho blízkým naskytne letošního 21. července jistě pěkná příležitost. Možná ho potěší vědomí, že 21. červenec nebude slavit jen on, ale rovněž většina Belgičanů a také pozoruhodná *Eivør Pálsdóttir*.

Redakce *Právnicka* přeje *profesoru Pavlu Šturmovi* do dalších let všechno dobré a mnoho splněných přání.